

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קנה.

עין משפט נר מצוה

קבא א מיי פכ"ט מהל' מכירה הלכה טו סמנ עשין פכ' תושע"ח ח"מ ס' רלה ספיק יג:
 קבב ב מיי שם הלכה ט ופכ"ד מהל' מלוה וליה הלכה ט סמנ ט' תוש"ע שם בגי"ה ופי' מו ספיק לח:
 קל ג מיי פכ"ט מהל' מכירה הלכה יג סמנ עשין פכ' תושע"ח ח"מ ס' רלה ספיק טו:

רבינו גרשום

בשלמא לדידי דאמינא דאיה בקיום השטר. דאמינא דמורה שטר שכתבו צריך ליהוי הוינו דמשכחת דנכסי בידי דלקוחות ובני משפחה היו מערערין לחוקיק בהון והלקוחות קיימו שטר ותחתו בנכסי: אלא לדידך דאמרת דאיה בעדים היכי משכחת לה ונחתי לקוחות נכסי. והא אולי בהר עדים ולא אשכחן אלא ש"מ ראה בקיום השטר. ורש לקיש אמר לעולם דאיה בעדים והבא טעמא מאי אוליין בהר קיום השטר דמדינא לך דערער דבני משפחה לאו ערעור הוא. דמאי קאמרי קטן היה לאו מילתא היא דחוקה אין עדים חותמין על השטר אפי"כ נעשה המוכר או הנותן גדול: אחרת קטן אימתי מוכר בנכסי אביו. דאמינא מכירתו בנכסי: [בא] אמר רב נחמן בן שנה ורב הונא אמר בן י"ח שנה. ר"ק"ד מאן דאמר בן י"ח שנה צריך שיבא שתי שטרות ולמאן דאמר בן כ"י צ"ע דלא הביא ב' שטרות מכירתו מכירה. בשלמא למאן דאמר מוכר בן י"ח מכירתו מכירה בנכסי אביו קודם הביא קטן נמי דבני ברק מ"ב י"ח שנה היה ואיצטרך לברדקי בשערות.

הכי קאמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש **בשאלא** לדידי דאמינא ראה **בקיום השטר**. ואפילו נמי מתני' לרבינן אין לרבי לקיימו כיון דמודה שכתבו היינו דמשכחת להו נכסי בידא דלקוחות ואמו יורשין וקאמערערי כדלמור לעיל [קמ"ד]: הכי נמי מסתברא מדקתני דלמור להו אי אתם שטרין לנוולו כו' הילך שמה קיימו שטר או אפילו כו' קיימו כיון דמודו בני משפחה בשטר שכתבו נותן אין לרבי לקיימו והוחזקו לקוחות נכנסים: אלא לדידך דאמר ראה **בעדים**. ולדידך לא מתהפכא מתני' וכיון דאמרי רבנן המוילא ממזבירו עליו הראיה דיינו מקבל מתנה נכסי בידא דלקוחות היכי משכחת לה הא לית להו עדים שגדול היה: לאו ערעור הוא. ומן הדין הוחזקו לקוחות נכנסים: נעשה גדול נותן ומקבל ועדים כולם גדולים וכשרים. ומסקנא דשמעתא מודה בשטר שכתבו אין לרבי לקיימו כדשמואל וכו' יוחנן לא שנה היכא דאיהו מרע ליה לטעורא למימר שטר פסיק הוא שטר אמנה הוא לא שנה היכא דעדים מרעי ליה לומר אנוסין היינו דהא אפכינא נמי הכא להיחא דכתובות לעיל דאין נאמנין לפסלו כו': קטן. יורש נכסי אביו. שמת: מאימתי מוכר נכסי אביו. צרקקעמיו ותהוי מכירתו מכירה. דאילו גבי מטלטלין

אלא לדידך דאמרת ראה בעדים נכסי ביד לקוחות היכי משכחת לה. דיציאו היורשין עדים שהיה קטן (א) ואם לא יוכלו למצוא מאי מערערים היורשין פסק רבינו שמואל דק"ל כרבי יוחנן ושמואל דאית להו הכא מודה בשטר שכתבו אין לרבי לקיימו כרבי נחמן דל"י אלא נראה לו דק"ל כרבי נחמן דאית ליה זפלק שני דכתובות (דף יט. יט. ו) מודה בשטר שכתבו לרבי לקיימו דכוותיה קיימא לן דדיני וכן פסק רבינו חננאל: **איתמר קמן אימתי מוכר בנכסי אביו**. הכי גרסינן

הכי קאמר ליה רבי יוחנן לר' שמעון בן לקיש בשלמא לדידי דאמינא ראה בקיום השטר היינו דמשכחת לה דנחתי לקוחות לנכסים אלא לדידך דאמרת ראה בעדים היכי משכחת לה דנחתי לקוחות לנכסים אביו ליה מדינא לך בערער דבני משפחה *דלאו ערער הוא מאי קאמרי קטן היה *חזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה גדול איתמר קמן אימתי מוכר בנכסי אביו רבא אמר רב נחמן בן משנה עשרה שנה ורב הונא בר חיננא אמר רב נחמן (ב) *מבן עשרים שנה (ג) (והא ארברא (ד) לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר) (ה) מתיב ר' יורא (ו) מעשה בבני ברק באחד שמכר בנכסי אביו ומת ובאו בני משפחה וערערו לומר קטן היה בשעת מיתתו ובאו ושאלו את רבי עקיבא מהו לבודקו אמר להם אי אתם רשאים לנוולו ועוד סימנין עשוין להשתנות לאחר מיתה בשלמא למאן דאמר בן שמונה עשרה שנה היינו

הגהות הב"ח
 (א) ב"ב בן עשרים נ"ל וזאת מ"ס ממק: (ב) שם מ"ב וזו דרכא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר ומק: (ג) ת"ב ד"ה אלא וכו' שהיה קטן וגם בשלמא יכלו למצוא למה הדין מערערי היורשים וברבין ב"ב פסק: (ד) ר"ה איתמר וכו' דהוא פחות מבן עשרים דזבין וכו' וכוון שהיה: (ה) ב"ב דפסיקתו ותו דאי גריס האם רבה א"ש טפי כתיב והא דאיתמר ג' מלות: (ו) ב"ב ד"ה ד"ה מוכר וכו' דהיינו מטעם דלמיה וכו' מיקדש: (ז) ר"ה מתיב וכו' היינו דקאמרי מהו לבודקו שאלמך הדיבא והלקוחות עדים:

מוסף רש"י

אלא אם כן נעשה גדול. כל המשנה השטר גדולים הולקת והמוכר (כתובות י"ט. ו) ונעשה גדול: א"ל: נעשה גדול המוכר דק"ל (קטן) וכו' ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים (שנה וכו'). סימנין עשוין להשתנות וכו' א"ל וזמנין עשה למימנו גדול, י"ל א"ל היה קיים הוא שומא (כ"ד). (קמ"ד).

מוסף תוספות

א. שנה אחת לפני נערוהו, כדחנן במס' נדה (מה). בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה בברקן. ש"י גיטין פ"ג. א"ל איתמר קטנה בן חלה. וכו' ימות קה: ג. דהוי עונת נדרים דקטן. א"ה. ד. [נ] מהפכין אהו וגרוסין דרבא אמר מבן עשרים ורב הונא אמר מבן י"ח. ריעיבא. ה. כיון שהגיע לכלל שנים וסימנין יודע בטיב משא ומתן. ריעיבא. ועי"ש. ו. דאי אמרת וביני ביני אול מוכן להו לכולהו נכסי. ריעיבא. ז. פ"י כי בדיק ליה בני משפחה ונמצא שאין לו סימנין מה היעילו בכך הלא י"ח להחזיק שהוא סריס. ט. ח. והלקוחות היו באים לבודקו משא ומצאו לו סימנין. ט. והדיון עם הלקוחות בלא בדיקה. ט. י. הילכך כשבודקו ומצאו שאין לו סימנין לא היו חותמין אלא א"כ ידעו שהיה בן עשרים שהוא סריס. ריעיבא. יוה.

קטן (גיטין דף ע"ג.) הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין ומפרשינן התם כבר שית כבר שז כל חד לפוס חורפיה ומשום כדי חייו תקינו ליה רבנן במטלטלין דתהוי מכירה למונומיו אבל במקרקעי לא: בן שמונה עשרה. ויום אחד דפסקינן לקמן [קמ"ג]. תוך זמן כלפני זמן וא"ע"פ שאינו יודע בטיב משא ומתן יפה כדמוכח לקמן בת"ד שידעת בטיב משא ומתן מוכרת וכגון שהביאה שמי שערות כדמוכח לקמן [קמ"ג]. היינו

בגיטין פ' התקבל (דף ק"ה.) גבי ג' מדות צקטן כו' קאמר רבא ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ואומר ר"י דנראה דגרסינן בזהיא דהתקבל רבה חזירו של רב יוסף שהיה רגיל לעשות מדות כמו הדיא דקוף המלניע (שבת דף ק"ה:) דחמש מדות בכלי חרס דגרס התם רבה מדלמור ליה (ב) (רב אפי' רבי) אתה אומר כן דאילו רבא לא עלה לארץ ישראל כמו רבה ומיהו אין זו ראייה כל כן ג' רבא מלניע שהיה עושה מדות דלמור רבא בגיטין פ' הזורק (דף ק"ה.) שלש מדות בגיטין

ואמר רבא נמי פרק קמא דחולין (דף ק"ה:) שלש מדות צקטן גבי הא דקאמר רב' מדות צקטן הגיעו לעונת נדרים א' נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן צקטנה חוללת ואם כן משמע דאית ליה לרבא קטנה חוללת ואילו צפ' יואל דופן (גדה מ"ו. ו) אמר רבא קטנה שהגיעה לכלל שנותיה אינה זריכה צדיקה חזקה הביאה סימנין ומסיק התם דוקא קאמר רבא לענין מיליון אבל לחליצה צעיא צדיקה ב' ואי גרס התם רבה אחי שפיר ורבינו שמואל חייך שם וכנגדו צקטנה חוללת דהיינו צ' שנים עשרה שנים ויום אחד א' שהקטנה היא או גדולה ולא נהיירא דאם כן לא היה ליה למימר וכנגדו צקטנה אלא משמע שכנגדו קטנה שהגיעה לעונת נדרים שהיא צ' עשתי עשרה שנה ויום אחד ורבינו תם מירך דודאי רבא צבר לה דפסיק צפ' מצות חליצה (וימות קה: ו) ולקמן בשעתיה לחליצה צע' גדולה ובגיטין איירי רבא חליצה דר' יוסי דלמור קטנה חוללת דאמרינן צפ' מצות חליצה לרבי ר' יוסי קטנה חוללת משעיא כשעטות רבא אמר משתעיב לעונת נדרים משמע דלרבי ר' יוסי קאמר ואילו צביירא ליה התם כמ"ד התם והלכתא משתביא שמי שערות ולפסיק דגרסי כאן דרבא עד שיהא בן עשרים ר' יוסי אחי שפיר הדיא דגיטין פ' התקבל (דף ק"ה.) אך אותה גירסא אינה נראית כלל שצריך למחוק הספרים דגרסי והא דרבא לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר שהרי הוא כתוב אחר שלח גידל בר מנשיא כו' ופירש רבינו שמואל (א) היינו טעמא דאספרוהו ליה וצבר אס כן חכם גדול היה וידע בטיב משא ומתן משום דחייש לעובדא דגידל בר מנשיא אימתי ליה צבר אתם הכי ואין נראה כלל וכו' צביירא שהוא היה יודע לסבור זה היה חשוב חכם יודע בטיב משא ומתן על כן נראה יותר גירסת ספרים ישנים: **מוברר** בנכסי אביו. פ"י רבינו שמואל (ב) דוקא בנכסי אביו צלל בנכסים שקנה ושנתנו לו בזמתנה יוכל למכור (א) וכן פ"י רב אלפס דנכסים שקנה אין אנו חוששין אס מוכרין והא דאמרינן לקמן למקרקעי אין דעתן עדות פירוש לשום קרקעות כמו שאפרש בסמוך דהיינו (א) דדעתיה מיקרצא לגבי זוזי ואינו צקי בשומא ורבינו תם פירש דאיהו דין נכסים שקנה אינו יכול למכור מטעם דמיקרצא דעתיה לגבי זוזי ומה שהקשה ר"י שמה כשהוא שוטה זבין וכשהוא שוטה זבין לאו קאזיא היא דטועמא לא משום שטות הוא אלא משום דמיקרצא דעתיה לגבי זוזי: **מתיב** רבי יורא מעשה בו' באחד שמכר בנכסי אביו. פירוש בזמן שהיה לו למכור למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דמסתמא קודם לכן לא מכר והא סוגיא כמ"ד לעיל נכסי ציד לוקח הוו קיימי ולהכי קאמר כי צדיקי ליה מאי הויא כו' א' אכל למ"ד בחוקת יורשים הוו (א) לא הוה ליה למימר כי האי לישנא אלא הוה ליה למימר אמאי צדיקי צדיקה פשיטא דגדול הוה (ב) ולפי זה אין הוכחה גמורה דבזמן מכירה מכר וריב"ז פירש בשלמא למאן דאמר בן שמונה עשרה ונכסי ציד לקוחות הוו קיימי ואמו יורשים וקא מערערי לומר קטן היה והיו זריכים להביא ראה שהיה קטן ולא מצאו עדים שהיה פחות משמונה עשרה שאלם מצאו לא היו זריכים יותר אפילו הביא שמי שערות לא עשה ולא כלום אצל מלאו עדים שהיה פחות מן עשרים והיו רואים לומר שמה לא הביא שמי שערות עדיין ועודנו אכל אס לא עשה גדול בן כ' דליכא למימר דלא היו מחזיקים ליה בן כ' לפי שהיה סריס הא ליכא למימר דאם כן מאי פריך אלא למאן דאמר בן כ' כי צדיקי מאי הוי טובא וטובא הוי שאס אינו יודע בן כמה שנים הוא דע"י חוקה דאין עדים חותמין אלא אס כן נעשה גדול בן עשרים לא הוה משוינן ליה סריס אלא שמע מינה דעל ידי אותה חוקה משוינן ליה סריס והשתא פריך שפיר בשלמא למאן דאמר בן שמונה עשרה היינו דקאמרי מהו לבודקו אלא למאן דאמר בן עשרים כי צדיקי ליה כו' והאי קושיא אחיא להאי דאסיקנא לעיל נכסי ציד לקוחות הוו קיימי מאי למפרך שפיר בשלמא למאן דאמר בן שמונה עשרה היינו (א) דקאמר מה לי לבודקו שלאחר שהביא עדים שהוא בן שמונה עשרה היו היורשים טועים שלא הביא שמי שערות עדיין וקטן היה אפילו בן שמונה עשרה ואין המכר כלום אלא למאן דאמר בן עשרים אפילו לא הביא שמי שערות היה גדול ואין היורשים יכולים לטעון כלום אצל הגמרא נקט לישנא למאי דאסיקנא דנכסי בחוקת לקוחות קיימי:

גבי ג' מדות צקטן כו' קאמר רבא ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ואומר ר"י דנראה דגרסינן בזהיא דהתקבל רבה חזירו של רב יוסף שהיה רגיל לעשות מדות כמו הדיא דקוף המלניע (שבת דף ק"ה:) דחמש מדות בכלי חרס דגרס התם רבה מדלמור ליה (ב) (רב אפי' רבי) אתה אומר כן דאילו רבא לא עלה לארץ ישראל כמו רבה ומיהו אין זו ראייה כל כן ג' רבא מלניע שהיה עושה מדות דלמור רבא בגיטין פ' הזורק (דף ק"ה.) שלש מדות בגיטין